

NANONDIRAL WINNDEREYANKEEWAL HAKKEEJE AADE

NAATIRKA

E tuugnaadeko wonde keftingal horma kala neddfo e nder besngu aadee e hakkeeeji potdi woni dnadfdi ndimaague potal e jam e nder aduna,

E tuugnaade wonde ko baasgol heftinde kam e calogol tottude hakkeeeji aade ngaddi barondiral e salaare sanndolin nde e nder aduna e kadihuccande adunam mo aade hebi yamiroore haalde e miijiaa de no henanorii dum yontii ete kadi yimbe poti jeyde koye mumen ceerta e kulol e baasal sabu aadee yidde d'um,

E tuugnaade wonde ina teenti yo hakkeeeji aadee ndeenire yamiroore laawdinaande mbele aadee waasaa tonngeede e gullitaagol dowrowol so tawii fawaama kalfaandi kiisndi walla waawnere b urtunde,

E tuugnaade ina teenti nde bamtatoo biyngu yummaagu hakkunde leydeele dimd'ude,

E tuugnaade e nanondiral leydeele caaktangal woondoore leydeele jowitiide e hakkeeeji gadani aadee baydi no ndimaagu, teddungal e nder potal rewbe e worbe. Leydeele dee koddirii e daranaade bamtare renndo e nibgol fannuji nguurndam moyyam,

E tuugnaade e wonde leydeele dentude jeytiide dee, e ballondiral e fedde leydeele dentude jeyde koye mumen pellitii nibnude horma hakkeeeji aade kam e ndimaagu,

E tuugnaade e bulngo renndaande ngam tafde hakkeeeji aadee kam e ndimaagu, leydeele dee teentini nafaore burtunde wonde e pellitgol, ko ndeen batu nguu nanondiri, holliti:

Ngal-doo nanondiral winndere yan keewal jowitiingal e hakkeeeji aadee wayi ko no laawol gootol nii ngam yettaade leydeete mbele yimbe bee e renndooji dii mbaa dum e hakkillaaji mum e kala sahaa kadi et e jannginde e nehde mbele bamtoo horma hakkeelleji aadee e ndimaagukuule yettaama mbele saree e nder leydeele, ciynugol ngol ina foti feende, teskee e yimb e fof.

Kuulal gadanal

Innama aadeeji fof poti, ndimdidi e jibinannde to bannge hakkeeeji. Ebe ngoodi miijo e hakkilantaagal ete ebe poti huufo ndirde e nder b iynguyummaagu.

Kuulal 2

Gooto kala ina waawi hokkunde hoore mum hakkeeeji e ndima guuji kaalaadi e nanondiralngal tawa alaa paltagol nguru, mbaydi, leñol, demngal, diine, iwdi leydi walla renndo, dañal, jibinande walla kala ngonka.

E ko fawtii heen hay paltoor gooto woodataa e dow yowitaade e dawrugol, ñaawoore hakkunde leydeele fawaade e neddfo ummiido leydi walla neddfo mo yowitaaki maa woni pawido yamiroore laawdinaande waawnde wonde fof.

Kuulal 3

Innama aadee kala ina jogii hakke wuurde, e hakke ndimmagu kam e hakke ndeenka e kisal hoore mum.

Kuulal 4

Hay neddfo gooto fotani tonngaade e maccungaa gu maccungaagu e njeeygu aadee ko ko harminaa e no waawi si foraade fof.

Kuulal 5

Hay neddfo gooto fotani leepteede walla fiyeede piyle jaltude neddaagu walla koynooje.

Kuulal 6

Neddfo kala ina jogii hakke annditireede neddaagu mum e kaayitaaji ñaawaadi.

Kuulal 7

Yimbe fof poti e laamu ete poti fotde ndeendka e yeeso laamu. Yimbe fof ina poti fotndeende e reeneede e heedi heedi baawdo yabbude kule ngal nanondiral yimbe fofina poti reeneede e tooñanng e tawa alaa paltoor.

Kuulal 8

Neddfo kala ina jogii hakke wullitaade ñaawoore e leydi mum so tawii o gañaama, o tooñaama walla so hakkeeeji makko njoolaama. diin hakkeeeji ina ngannde e laamu e ñaawooje.

Kuulal 9

Hay gooto fotani nanngede sokee walla yaltinee leydi tawa ko e dow mbaawka e belaafe.

Kuulal 10

Neddfo ina jogii hakke e hedeede e nder potal e sahaa ñaawoore nde yowitaaki, nde wadataa heedi-heeda (jinngataa). ñaawooje benguurotaako poti ñaawde hakkeji fotdeji neddfo fof ko takkaa haa heb ni dum ñaawore.

Kuulal 11

Kala nedđo tuumaado bonannde ina foti reweede haa ko fawaa e mum ko annde ina woodi walla alaa tawa ko ñaawoore laadɪnnaande nde suudaaka ñaawi e tawtingol ñaawoɓe luundiibe heedɓe bannge ñaaweteedo oo.

Hay gooto fawetaake bonnannde walla war ngo tawa nde wadatee ndee waawa wonde ko teenti e mum e yowitaade e laawol leydi walla laawol hakkunde leydeele. Ko noon ne hay gooto fawetaake sariya baddo huunde tawa nde wadatee ndee o jotondiraani heen.

Kuulal 12

Hay gooto yabbetaake, tooñee e nder nguurndam mum, e nder besngu mum e nder jotondiral mum walla neddaagu mum lesdinee, naange hay gooto e dowlugol mum potaani ñifeede. Neddo kala ina jogii hakke reenaneede dee gede teentinooji ndimaagumum.

Kuulal 13

Neddo ina jogii hakke yahde do welaa fof e no weliraa fof kam subaade hodannde mum e nder leydi.

Neddo ina jogii hakke yaltude leydi kala hay so tawii ko ndi makko kam e artude e leydi mum.

Kuulal 14

E sahaa kulol, neddo kala ina jogii hakke yeewde moolaare e dañde leydi moolndi dum e godde dee.

Oo hakke noon waawaa fawaade e warde hoore doga yeewa mooldo dum, o waawi fawaade tan ko e jamirooje fedde leydeele dentude.

Kuulal 15

Neddo kala ina jogii hakke jeyeede e leydi, woni jogaade ngenndi.

Hay gooto waawaa e dow belaafe haddeede jogaade ngenndi walla waylude ngenn di.

Kuulal 16

Caggal nde neddo dañii duubi kellifuya so ko o debbo, so ko o gorko faltaa ki leñol, nguru, leydi ono jogi hakke resde maa reseede, o darna fooyre. Ko kambe poti heen hakkeji jowitiidii e dewgal so ina humee walla so ina ittee (goorko e dewbo).

Dewgal fawii ko e yidde resondireebo dido bee wonaa ina fawee e waawnere.

Besngo ko kam woni tergal gadanal e nder rendo besngu inajogii hakke ndeenka immoraade e renndo kam e laamu leydi ndii.

Kuulal 17

Kala neddo walla dental yimb e ina jogii hakke e jeyal leydi.

Hay gooto fotaani e amdu e waawde haddeede jeyi mum.

Kuulal 18

Kala neddo ina jogii hakke ndimaagu miijo, hakkilantaagal kam e diine. Oon hakke ina roondii ndimaagu waylude diine kam e ndimaagu tabitinde diine mum walla yi yannde mum kañum gooto walla e wondude e wodbe. Ngaal tabitinal diine noon ina nona ko duudii e ko feeñi fof tawa ko rewnede e dow jande, walla dewal walla jamirooje diina oo.

Kuulal 19

Neddo ina jogii hakke e ndimaagu jogaade miijo e saaktude miijo mum dum firti ko joom mum fotaami hulde feeñninde miijo mum walla widtude, hebde kam e sarde miijoji e kabavuuji tawa woyaki keeri hakkunde leydeele e no sardaa fof.

Kuulal 20

Neddo kala ina jogii hakke e ndimaagu wadde batu walla fedde nde wonaa fitina.

Hay gooto fotaani waawneede jeyeede e fedde alay sago.

Kuulal 21

Neddo kala ina jogii hakke e jeyeede e terde gardiide leydi mum. Tawa ko kañum e hoore mum walla tawa ko waabaade e be yimbe e cubii ina njood añii leydi sabu joñeede gede mum.

Neddo kala ina jogii hakke ardineede walla joñeede gede/golle leydi e dow potal.

Muuyaande leydi ndii ko ñibgol kalfaandi laamuuji dii. Ndiin kalfaandi ñibortoo tan sosde wooteji cuboo suɓngo laaɓngo e leydi kala, tawa cubotoo do kala ina tottee ndimaagu mum timmungu.

Kuulal 22

Neddo kala e nder renndo ina jogii hakke e ndeen ka renndoyankeewo. dumko weltaare hakkeji fagguduyankoj e renndoyan heeji e pina yankooji katojinaa di e ndimaagu e bambaare aade e dow tuugnaade e ngonka leydi fof.

Kuulal 23

Neddo kala ina jogii hakke liggaade e dow potal hujjiaaji liggeey e ndeenka baasgol gollaade.

Yimbe fof poti fotde njo6di so tawii 6e potii liggeey.

Kala liggiido ina jogii hakke njo6 di fotndi heen, njondi mbaawndi jogaade mo kapko e 6esngu makko mbele njogoo ngonka moyya tedduka. Njo6di ina haani timminireede catiide renndoyankooje.

Neddo kala liggotoodo ina jogii laawol tafde fedde wullitaare hakkeji liggeey walla yantondirde fedde liggotoo6e mum e pedle godde liggotoo6e so tawi ede ndenndi ngoy' aaji e anniya.

Kuulal 24

Neddo kala ina jogi hakke e fooftere walla weltinde 6ernde num walla wooda do haa' dhi liggeey mum ete kala liggotoodo ina jogii hakke e fooftere yo6 eteende.

Kuulal 25

Neddi kala ino foti jogaade hakke nguurndam cemordam haa waawaa toppitaade cellal mum, ngonka mum eka 6esngu mum haa teenti e nguura, kodlci, safaara e gedde renndo; omo jogii hakke e ndeenka so tawii o liggaaki, walla o sellaani ma walla o jodtaa de e doole mum, walla kes joodiido, naywudo walla kala gedde baasooje wallitde nguura de pawaaiki e bellanteeje.

Jibinaado debbo e sukaaku ina njogii hakke ballal e toppitaagol keeriidi. Sukaabe fof, woni a jibinaabe e nder dewgal walla caggal dewgal poti fotde to bannge ndeenka renndoyankeewo.

Kuulal 26

Neddo kala ina jogii hakke jande jande foti wonde ko nde alaa njo6di hay sinna ko to arwaniire e gadanal. Jande sukaabe ina foti wonde alay sago. Jande karallaagal ina foti hu6tidin' de: jande toownde ina foti udditanaade moni kala taw alaa heedi-heeda, tawa ko e baawal mum.

Jande foti ko feertinde neddankaagal, 6eyda teddin' de hakkeji innama Aadee, he6de hoore mum. Ina foti waalitde paamondiral, muundiral, cehilaagalhakkunde leydeele e kala senngooji leyfi walla diineeji, fawitii heen 6amtaare golle dowlajji dentudi ngam moyfere ina duumoo.

Jibinaabe ina poti subaade hol fannu jande ndokkata sukkaabe mumen.

Kuulal 27

Neddo kala ina waawi e sago mum jeyeede e 6amtugol pinal rennde mum, huutoroo neene e wallitde 6amtaare gannaliyankeewal e kala bure jaltooje heen.

Neddo kala ina jogii hakke ndeenka muuyaade mum to bannge neddankaagal e jawdi tuugniide e bulgno gannal, cone, neenal de o tafi.

Kuulal 28

Neddo kala ene foti daranaade nibagol hakkeji innama aadee kam e ndi maagu mum to bannge renndo e nder winndere mbele kuule kaalaade ender ngaldo nanondiral njetto faandaare toddaande nde.

Kuulal 29

Innama aadee ina jogii hujjaaji fayde e renndo ngo ngannudaako 6amtaare huu6tidinde neddankaagal makko tan waawi wootde.

E nder kuutorogol hakkeji makko kam e naftorogol ndimaagu makko, moni kala fawaa e mum tan ko dooftogol sardiyeji ngam teentiin' de keftingol e nehtanagol hakkejie wod6e ngam timminde neddan kaagalngam gedde denndaande kam e ngonka moyya kuu6tidindo ngam danje renndo potal.

Dii hakkeji e nguu ndimaagu mbaawa daaneede e dow luundaare paandaalee muuyaabe dowlajji dentudi.

Kuulal 30

Hay kuulal gootal gumingal e ngal do nanondiralfotaani jaggireede ummii ko e leydi, walla dental keeringal, walla neddo keeriido. Hay neddo gooto, walla dental walla leydi potaani jogaade golle tawa faandaare mumen ko firtude hakkejie e ndimaagu kalaadi e nder nanondiral ngal.